

NOTES D'ART

Les maîtres d'autrefois, de Eugeni Fromentin

Bruseles, 6 juliol, 1875.

He vingut a veure Rubens i Rembrandt a casa seva, així com també l'escola holandesa dintre'l seu marc, sempre'l mateix, de vida agrícola, marítima, de dunes, de grans pastures, d'immenses nuvolades, de minços horitzons. Estem davant dos arts distints, complets, del tot independents l'un de l'altre, molt brillants, que necessitarien ésser estudiats a la vegada, per un historiador, per un pensador i per un pintor. Aquests tres homes caldria fondre'ls en un sol per a fer bona feina; jo no tinc rès de comú amb els dos primers; en quant al pintor, hom ho deuria ésser, per mica de sentit que's tingui de les distàncies, en quant s'acosta al mes ignorat dels mestres d'aquest país privilegiat.

Vaig a recorre museus; la meua intenció no és de fer-ne una crítica. M'aturaré davant certs homes; no vos contaré la seva vida ni faré catàleg de les seves obres ni tan sols d'aquelles que'ls seus compatriotes han conservat. Els hi definiré net i clar com jo'ls entenc, fins ont puga arribar, alguns indrets característics del seu geni o del seu talent. Jamai m'embrancaré en qüestions massa importants; evitaré l'ésser confós, i els reconos negres. L'art de pintar no és altra cosa que l'art d'expressar lo invisible per lo visible; petits o grans els seus camins son sembrats de problemes, que es permés de preocupar-se'n com si fossin verdaderes veritats, empró també és bo deixar-los dins la nit com un misteri. Jo sols vos diré davant alguns deis quadres, els sentiments imprevistos, els goigs, les sorpreses, sens deixar d'anotar els moments de despit que'm causaran. Amb aixó, jo no faré més que traduir, amb tota sinceritat les sensacions sens trascendència d'un pur *dilettanti*.

Vos adverteixo: no hi haurà ni mètode de cap mena, ni continuïtat en aquests estudis. Hi trovareu molts buits, preferencies i omissions; aixó no vol dir emperò que aqueta manca d'equilibri siga un perjudici a l'importància o valor de les obres de les quals no vos parli. Segurament algunes vegades me recordaré del Louvre i no tindrè cap inconvenient en portar-vos-hi a fi de que tingùeu els exemples més aprop i les comprovacions mes fàcils. És possible que algunes de les meves opinions xoquin amb les que tingùeu rebudes; jo no busco res, mes tampoc defugiré la revisió de idees que neixin d'aquests desacords. Vos prego que no volgheu veure-hi